

Trafikåtgärder och pågående arbete i Europa

- Helena Lundström, IVL Svenska Miljöinstitutet
- 2025-05-27

Hur jobbar man med trafik och luftkvalitet?

- Paketlösningar
- Skapa alternativ
- Se systemet och inte enskilda pusselbitar
- Större effekt och acceptans
- Synergieffekter
 - Renare luft, grönare stadsmiljö, ökad tillgänglighet, folkhälsoeffekter, ökad jämställdhet

Studie från EU-organet EIT Urban Mobility

på EIT Urban Mobility, tillsammans med kollegor från TfL och GLA, vid International Transport Forum's årliga toppmöte i Leipzig. Studien har genomförts av *e:misia* och använder London som fallstudie för att undersöka effektiviteten av olika tekniska och politiska åtgärder för att minska slitagepartikelutsläppen.

– Det enda som kommer att vara effektivt för att minska denna underskattade form av föroreningar är en samordnad strategi, med reglering, innovation och beteendeförändring. Städer har möjlighet att göra skillnad, kommenterar Yoann Le Petit.

Stort miljöhälsoproblem

Partikelföroreningar (PM) är fortfarande ett av de allvarligaste miljöhälsoproblemen i Europa. År 2022 utsattes över 96 procent av befolkningen för halter av PM2.5-partiklar (partiklar med en diameter på 2,5 mikron eller mindre) över Världshälsoorganisationens gränser. I takt med att traditionella

Ny studie: Avgaser inte längre största utsläppsboven

Avgaser är inte längre den största orsaken till partikelföroreningar. En ny studie visar att slitage från däck och bromsar är den största utsläppsboven i städer. Nu föreslås att fokus inte enbart riktas mot omställning till elfordon.

Publicerad: 22 maj 2025, 22:33

 Spara

Framför allt handlar det om att få till en **beteendeförändring**. Att ersätta bilresor med kollektivtrafik, gång eller cykling ger upp till fem gånger större minskningar av partikelutsläppen än genom att enbart elektrifiera fordonsflottan. **Effekten blir ännu större om elektrifiering och beteendeförändringar kombineras.**

Trafikåtgärder- ett ämne som engagerar

- Folknig förankring- ja visst!
Majoriteten vill ha mer långtgående åtgärder
- Rättvisa åtgärder är viktigt
- SOM-undersökningen- brett stöd för fler åtgärder
- Positivt till satsningar på bla kollektivtrafik

Svensk politik

**Statsministern:
Klimatpolitiken måste ha
en folklig förankring**

21 december 2023 16:36

Acceptans och conservative bias

- Politiker underskattar sina väljare
- En högljudd minoritet sätter agendan- vad tycker de som inte hörs?
- Politiskt mod är viktigt

If you have the mindset "How do I win the next election" you wont change or achive anything- Adviser of transport, city of Leuven

Så - vad säger litteraturen?

- Nationell policy viktig ram/grund:
Klimatmål **för minskad biltrafik** finns nu i flera länder.
- Det är i städerna det händer: **Många städer** jobbar med detta.
- Finns **rikligt med kunskap** om effekter av åtgärder
- Storlek på effekter är **kontextberoende**
- **Paket** med samverkande åtgärder är grejen
- **Acceptans** finns för att minska biltrafik i städer om:
 - Förmedlad vision om vad vi får istället: förbättrad stadsmiljö
 - Möjlighet testa IRL – försök, demo
 - Tydliga satsningar på förbättring av alternativen till bil

Snabb omställning av vägtrafiken för minskad klimatpåverkan

En internationell litteraturöversikt av åtgärder för att
minska trafikarbetet i större städer

Hur ser det ut i Europa?

Städer som minskat trafiken

- München, Hamburg, Berlin, Wien och Zürich
- Biltrafikens andel har minskat signifikant
- Bilåkande – långsammare, dyrare och mindre attraktivt
- Gå, cykla, åka kollektivt – förbättrat utbud, bekvämlighet och säkerhet
- Koordinerade åtgärder trafik – och stadsplanering

KHAN MUST GO

**JUST
STOP
ULEZ?**

STOP THE KHA

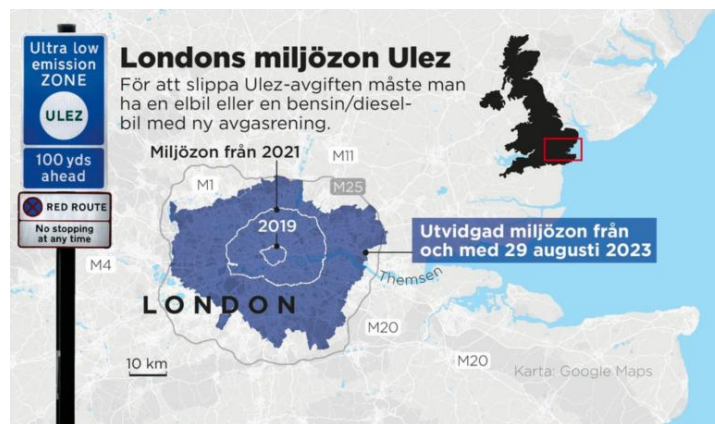
**STO
ULE**

**STOP
TAXING
OUR
CARS**

ML22 JZ0

BL66 XJJ

- Rädda tusentals liv eller en straffskatt för fattiga pendlare?
- 9/10 bilar slipper avgift
- Skrotningpermie (28 000 sek) för gamla fordon
- Zonen skärptes i augusti 2023...
 - Och vad hände sen?

Hur gick det?

- PM2.5 från avgasrören – 31%
- Kvävedioxidnivåer – 24%
 - Centrala London – 54%
- CO2-besparing = 3 miljoner flygresor London till NY
- Färre utsätts för olagliga nivåer av föroreningar
- Ingen negativ effekt på gångtrafik eller detaljhandel
- Besöksfrekvens + 2%

<https://www.di.se/nyheter//ny-rapport-londons-utskallda-miljozon-gav-renare-luft>

MOBILITET

Ny rapport: Londons utskällda miljözon gav renare luft

Den omdebatterade expansionen av Londons så kallade "ultralåga utsläppszon" har lett till betydande förbättringar av luftkvaliteten över hela staden – och inte haft någon negativ inverkan på handeln, visar en ny rapport.

Uppdaterad: 11 mars 2025, 12:46
Publicerad: 11 mars 2025, 09:34

Spara

Oslo

- Beslut 2015
- Street-space reallocation in city center
- Stegvis minskning av gatuparkering
- Avgiftsbelagd besöksparkering
- Restriktioner för genomfartstrafik
- Vad gjorde man med ytan?
 - Parker, nya gågator, sociala ytor (lekplatser, basketplaner), breddning av trottoarer, nya cykelbanor, reserverade p-platser för leveransfordon och tillgänglighetsanpassning.

Arbetet ger ringar på vattnet

Från Oslo till Baerum

- Förväntat högt bilinnehav
- Intressant utveckling senaste åren
- Ökade andel resor med gång, cykel och kollektivtrafik
- Ändrade resvanor hos bilpendlare
- Mindre attraktivt att bilpendla till Oslo

Undvik att öka trafikarbetet ännu mer (!)

Exempel: Wales regerings transportpolicy

- Vägprojekt ska främja överflyttning av resor från bil till mer hållbara färdsätt
- Inget stopp eller förbud för vägprojekt - vägar som bidrar till minskad klimatpåverkan, ökad biologisk mångfald och hållbar utveckling för kommande generationer kan byggas.
- 😊
- *Undvik inducerad trafik- Varje ytterligare km motorväg ökar biltrafikarbetet med 1.2%*

Belgien- Bidrag för att cykla till jobbet

- *“All employees in Belgium who cycle to work are entitled to a bicycle allowance of €0.28 per kilometre of their commute.” ... “One in six Belgian employees (15%) cycled to work in 2024 and received compensation” ... “people cycling to work in 2024 earned an average of around €460 net per year” (Brussel Times januari 2025)*
- Sverige: Nära 1,2 miljoner av landets anställda har möjlighet att cykla till arbetet från sin bostad inom 15 minuter... (SCB).

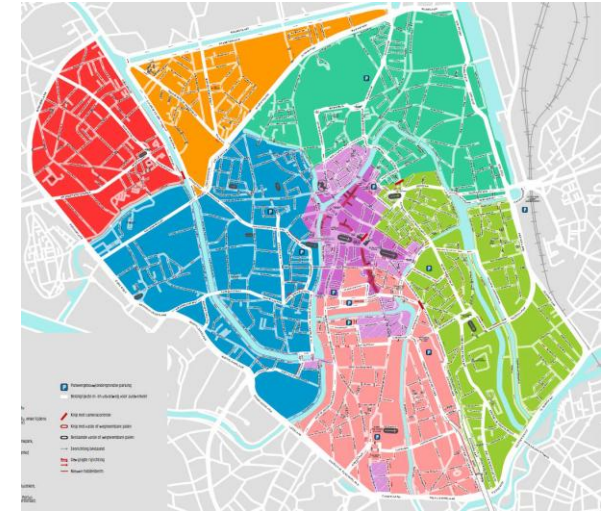
Sustainable Travel Towns

- Exempel på "paket"
 - 150 miljoner kr
 - Mobilitetsrådgivning till hushåll, skolor, arbetsplatser
+ Satsningar på förbättrat utbud och service i kollektivtrafiken.
- > Biltrafikarbetet per person minskade med 6-10 %.

Fler exempel på städer som jobbar med helheten

- Gent och Leuven
- Städer med människan i centrum
- Tillgänglighet, för alla
- Initialt stort motstånd
- Osäkerhet från handlare
- Positiva tongångar efter genomförande

Det finns goda exempel att inspireras av
Det finns erfarenheter att dra kunskap från
Det finns åtgärder som kan införas i närtid

Tack!

Helena.lundstrom@ivl.se